

Władysław Majkowski

"Vivere insieme", Alessandro Maneti, Bologna 1991 : [recenzja]

Seminare. Poszukiwania naukowe 13, 343-344

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor, mimo poprawek, które musiał nanieść, aby zestawić w jedną całość dotychczas oddzielnie wydane książeczki, nie uchronił się od zbędnych powtórzeń. Są to: powtórzenia w cytowaniu (na s. 73 i 122 J. Keller, *Chrześcijaństwo pierwotne*, s. 578-579), dwa razy pojawia się zagadnienie świadectwa apostołskiego (s. 90-91 i 135-137, podpunkt 3a rozdziału V jest streszczeniem podpunktu 1b rozdziału III).

Książka ks. J. Kalisza *W kręgu zagadnień i problemów teologii fundamentalnej* jest godna polecenia szerokiej rzeszy czytelników, dla których jest adresowana. Może stać się cenną lekturą dla każdego człowieka szukającego uzasadnienia swojej wiary.

Przejrzysty styl języka i schemat uwzględniający historyczny i naturalny tok stawiania problemu dotyczącego ludzkiej egzystencji i Boga, jest najlepszym zaproszeniem do podjęcia tej lektury. Autor bez zbytecznego wnikania w zagadnienia czysto akademickie przekazuje czytelnikowi pomoc w odszukaniu odpowiedzi na podstawowe pytania, wskazując na zgodność Objawienia z naturalnymi dążeniami człowieka.

ks. Michał Rychert SDB

Alessandro Maneti, *Vivere insieme*, Edizioni Dehoniane, Bologna 1991, ss. 173.

Minęło przeszło 90 lat od czasu, kiedy Ch. Cooley w swojej książce *Social Organization* zwrócił uwagę na istnienie i funkcjonowanie w ramach szerszych struktur społecznych grup podstawowych. Od tego czasu zagadnienie to stało się częścią socjologicznej teorii większości socjologów. Nawet ci, którzy z racji odmiennych zainteresowań kładli nacisk na inne wymiary życia społecznego, nigdy nie kwestionowali Cooleyowskiego odkrycia. Życie bowiem i najprostszą obserwacją pozytywne weryfikowały teorię grup podstawowych. Natomiast zadanie, jakie stawiało sobie wielu socjologów, szło raczej w kierunku coraz wszechstronniejszego dokumentowania tej teorii i wskazywania roli grup podstawowych, tak dla jej członków, jak i nawet dla większych tworów społecznych.

Społeczny charakter człowieka uwidacznia się w jego zależności od innych w fakcie zrodzenia, opieki, potrzeby współpracy, ale także osobowego wzrostu i woluntarystycznych zaangażowań. Środowisko grup podstawowych, bardziej czy mniej bezpośrednio zahacza o nie wszystkie. Ich obecność jednak najbardziej uwidacznia się tam, gdzie ludzie jednoczą wspólne wartości, cele, a nawet metody działań. Grupy podstawowe są takim forum *par excellence*. To, co indywidualne, nabiera tu wymiaru grupowego, a grupowe jest internalizowane przez jednostkę. Osobiste cele członków nabierają charakteru grupowego, a cele grupy stają się celami poszczególnych jednostek. Jednostka w grupie podstawowej stanowi znacznie coś więcej niż jedno z jej ogniw; bez niej grupa nie byłaby tym, czym jest. I na odwrót, jednostka ulega wpływowi grupy, z nią się identyfikuje i jest przez nią socjalizowana. Jako bezpośrednie środowisko społecznego życia człowieka, grupa podstawowa jest płaszczyzną, gdzie jednostkowe spotyka się ze społecznym, a „psychologiczne” z „socjologicznym”.

Vivere insieme A. Manentego podejmuje te aspekty w sposób przystępny, ale jednocześnie precyzyjny; teoretyczny, ale i poparty przykładami konkretnymi z życia. Jego wizja grup podstawowych ma charakter wybitnie dynamiczny. Świadome, dobrowolne i całościowe całą swoją osobowością zaangażowanie się jednostek daje początek nowej rzeczywistości. Z kolei w jej ramach i na jej forum rozgrywa się życie członków grupy. Tu „ja” i „my” przenikają się dogłębnie, nie okradając jedno drugiego z właściwej sobie podmiotowości.

Książka składa się z 11 rozdziałów. Trzy pierwsze mają charakter wprowadzający. Rozdział pierwszy przybliżył pojęcie grupy podstawowej; rozdział drugi podkreśla odniesienie do wartości absolutnych wspólnot religijnych, a rozdział trzeci wyjaśnia podstawowe założenia teoretyczne. Osiem następujących rozdziałów dotyczy dynamiki grupy, konfliktów wspólnotowych – rozdziały:

czwarty i piąty, wewnątrzgrupowe porozumiewanie się – rozdział szósty, dojrzałe relacje – rozdział siódmy, tożsamość osobowa i interakcyjna – rozdział ósmy, formowanie się grupy – rozdział dziewiąty, fazy umacniania się grupy – rozdział dziesiąty oraz mediacyjna rola grupy – rozdział jedenasty. Wreszcie apendyks przedstawia różne sposoby funkcjonowania grup.

A. Manenti jest księdzem, a więc teologiem, ale ma też wykształcenie psychologiczne wyniesione z gregoriańskiej szkoły L. Rulli. Obydwie te dziedziny wiedzy spotkały się w analizie religijnych wspólnot, będących dla autora szczególnym przedmiotem zainteresowania. Religijna wspólnota jest wspólnotą bazującą na wartościach; sednem zaś tego systemu wartości jest aktualizacja Królestwa Bożego. To wyartykułowanie i wyakcentowanie wartości nie tylko nie koliduje z tym, co społeczne, ale go zakłada i uzupełnia. Życie we wspólnocie religijnej bowiem nie jest celem samym w sobie; jest drogą, sposobem realizowania wartości transcendentálnych.

Autor jest świadomy tego, że liczne aspekty życia jednostek i grupy mogą powodować, iż wartości przyjęte na płaszczyźnie teoretycznej nie znajdują do końca swego praktycznego odzwierciedlenia w konkretnym życiu grupy; ideał odbiega znacząco od rzeczywistości. Dzieje się tak z dwóch powodów: pierwszym jest to, iż niektórzy zapominają dlaczego żyją we wspólnocie; drugim – nieznanomość zasad życia wspólnotowego. Pierwszy problem, zdaniem autora *Vivere insieme* powinien być rozwiązywany na drodze nigdy nie kończącej się refleksji członków grupy: dlaczego tworzymy tę konkretną wspólnotę; drugi – na drodze swoistej dynamiki grupy, której „krwiobiegiem” jest system komunikowania się wewnątrzgrupowego. Braki na tym poziomie prowadzą niechybnie do wewnętrznego zamknięcia się jednostek i obniżenia jakości grupy albo nawet jej całkowitego rozpadu.

Warunkiem, by jakaś grupa mogła być znakiem, jest jej czytelność przez innych. To zaś wymaga ciągłego *aggiornamento* w dawaniu świadectwa tak, by być czytelnym znakiem oraz wyzbywania się postawy samozadowolenia: osiągnęliśmy to, co zamierzaliśmy; rozwiązaliśmy wszystkie problemy! Teraz zaczyna się rola innych: patrzeć i naśladować. Dużą rolę w tym względzie mają do spełnienia ci, którzy bardziej niż inni dostrzegają potrzebę dostosowania się do nastaw oczekiwń otoczenia. Ich rola polega na prowokowaniu, stawianiu pytań, zmuszaniu do zastanowienia się, odrzuceniu postawy samozadowolenia i poczucia bycia nieomylnym. W tej roli „budzenia” są niepopularni, ale dla grupy zbawienni.

Wspólnota religijna stawiająca sobie ciągłe pytania dotyczące wartości, celów i środków, ma szanse bycia dla Królestwa Bożego, ma szanse osiągnięcia zbawiennej dynamiki, która umożliwi duchowy wzrost jej członków. Żeby wzrastać nie wystarczy być razem. Trzeba zdawać sobie sprawę z tego, dlaczego jest się razem i wiedzieć, jak to robić. To zaś możliwe jest do osiągnięcia na drodze usilnej wspólnotowej refleksji, mającej na celu dynamizację poszczególnych jej członków, jak i samej grupy. Oto kwintesencja książki *Vivere insieme*. Jej lektura wydaje się być szczególnie pożyteczną dla liderów wszelkiego rodzaju grup.

ks. Władysław Majkowski

Monika Mazurczak, *Święty Mikołaj. Kim jest, skąd przychodzi i dlaczego jest taki dobry*, Warszawa, Jacek Santorski & Co 1995, ss. 141.

Pod koniec ubiegłego roku w wydawnictwie Jacka Santorskiego ukazała się w formie książki praca magisterska Moniki Mazurczak. Warto zaznaczyć, że powyższa praca została napisana z zakresu pedagogiki. Chociaż tematyka dotycząca św. Mikołaja, jak również sama jego postać, nie jest dla nas czymś obcym, jednak sam tytuł książki zachęca nas do zapoznania się z jej treścią.

Treść książki autorka przedstawiła w dziewięciu rozdziałach, które następnie podzieliła na cztery części. Pierwsza z nich zajmuje się życiem i dziejami św. Mikołaja opisanym przez historię, legendy i mity.